

כמה חיים אפשר לקנות ב-300 מיליון שקלים?



להקדים תרופה לתרופה

מאת נ. קצין

יש מי ששווה יותר, ויש מי שפחות. זו היתה תחושתם של מאות אלפי חולים במדינת ישראל, עם פרסומה של רשימת התרופות שזוכות להיכנס לסל 2016. עד כמה הצדק והחמלה משחקים תפקיד מכריע בשיקולי הוועדה לעדכון סל התרופות? סכום העדכון העומד לרשות ועדת הסל פוחת משנה לשנה, דיוני הוועדה הולכים ומתקצרים, מספרם של הלוביסטים הולך וגדל, והרבה יותר חולים שאינם משכילים לבנות לובי חזק - לרוב במימון יצרנית התרופה - נשארים בחוץ.

הפטיטיס C בפנים, פרקינסון בחוץ. תרופה לבחילות והקאות למספר גדול של נשים לפני לידה - בחוץ, ואילו תרופה לבחילות והקאות לחולי סרטן - בפנים. של איזה חולים הצלת חיים, או איכות חיים, חשובות יותר?! הנימוקים הרשמיים לפסילת תרופה זו או אחרת, כמו גם לאישורה של אחרת - לא תמיד מצליחים לשכנע. ההדלפות החוזרות מדי שנה על המתרחש מאחורי הקלעים, מעידות שחלק לא מבוטל מהעיסוק בנושא אינו חף מאינטרסים, כסף ומאבקי כוח.

לוועדה לעדכון הסל הוגשו מאות תרופות וטכנולוגיות שהומלצו ע"י האיגודים הרפואיים, בעלות כוללת של 2.5 מיליארד שקל. אלא שהתקציב המוגבל שעמד על 300 מיליון שקל, הספיק להרבה פחות. הרשימה הסופית כוללת 83 תרופות וטכנולוגיות חדשות, המיועדות לכ-110 אלף חולים בלבד. למעשה מדובר בתוספת של 67 תרופות בלבד, שכן 16 תרופות חדשות הוכנסו ללא תוספת עלות. בין התרופות שאושרו: תרופות לחולי סרטן, סוכרת, מחלות לב וכלי דם, מחלות ריאה, הפטיטיס (צהבת) C, מחלות עור, מחלות זיהומיות, טיפול בהפרעות קשב וטיפול במחלות נדירות. כל היתר, נותרו ללא מזור ותרופה.

פרופ' רפי ביאר יו"ר ועדת הסל הודה: "נדרשנו לקבל החלטות קשות. עבדנו קשה מאוד להוריד את מחירי התרופות ולמקסם את הכסף שעמד לרשות הרחבת הסל. ועדת הסל פועלת באיזון והיא גיבשה את רשימתה ל-2016 תוך שהיא רואה לנגד עיניה קבוצות חולים שונות, ואוכלוסיות קטנות מצד אחד ומצד שני מתן מענה למחלות בעלות היקף חולים רחב והשפעה גדולה על בריאות הציבור".

שליש לתרופות אונקולוגיות

שליש מהתקציב הוקצה לתרופות אונקולוגיות עבור חולי סרטן. תרופות חדשניות אלו הן מהיקרות

ביותר, כך שכל אישור של תרופה כזו נוגס נתח נכבד מתקציב הסל. מצד שני, תרופות אונקולוגיות הן כמעט היחידות שמוגדרות כמצילות חיים או מאריכות חיים. מדובר במגמה מתמשכת - בשנים האחרונות תופסות התרופות האונקולוגיות חלק גדול מעדכון הסל, כאשר לרוב מדובר במספר קטן יחסית של חולים, על חשבון חולים אחרים שמספרם גדול יותר.

16 תרופות אונקולוגיות שהוכנסו לסל, בעלות כוללת של 110 אלף שקלים: שתי תרופות לטיפול בסרטן גרורתי של הלב, עבור 170 חולים. אופדיבו - לטיפול בסרטן מתקדם של הכליה, עבור 90 חולים. פסלודקס והלבן - לטיפול בסרטן בנשים מתקדם. טגריסו ואופדיבו - לטיפול בסרטן ריאה. תרופה לטיפול בסרטן בלוטת התריס העמיד לטיפול בIOD רדיואקטיבי, עבור 67 חולים. אושרו בדיקות דימות PET לחולי סרטן הערמונית (עבור 637 חולים) וסרטן הלב (עבור 15 חולים). כן אושרה התרופה לדגה, משחה לטיפול בחולי לימפומה של העור, שאינם יכולים לקבל את הטיפול המקובל בפוטותרפיה.

תרופות אונקולוגיות נוספות אושרו ללא תוספת עלות לטיפול בסרטן גרורתי של הערמונית, לסרטן ריאה, לסרטן עור מתקדם, ולמניעת הקאות ובחילות לאחר טיפול כימותרפי.

שר הבריאות הרב יעקב ליצמן אומר ל"יתד נאמן": "לוועדת הסל הוגשו תרופות רבות וטכנולוגיות למען ציבור החולים, בין היתר תרופות שמאריכות חיים ומצילות חיים. החלטות חברי ועדת הסל הינן מקצועיות ואיני נוהג להתערב בהן כשר הבריאות".

האם מוצדק להקציב חלק כה גדול מהעדכון עבור חולי סרטן, בעוד שחולים רבים במחלות אחרות נשארו בחוץ?

הרב ליצמן: "הסרטן הוא גורם תמותה מוביל ולצערנו יש הרבה מאד מקרים של הצלת נפשות שיש להשקיע בעבור חולי סרטן ולכן טבעי שהתחום דורש הגדלות תקציב".

אין חולק על כך שתקציב הסל נמוך מדי, וחסר מנגנון לעדכון קבוע. האם אתה מתכוון להביא לשינוי?

הרב ליצמן: "אני מסכים שתקציב הסל אינו מספיק דיו לכלל צרכי החולים, מדובר בשמיכה קצרה מדי עבור כל הבקשות שהוגשו לסל שמסתכמות במיליארדים. אך הגדלת התקציב דורשת ויתור על דברים נוספים וזו שאלה של תיעודף למול נושאים שחשובים לא פחות. אנו פועלים בהחלט לשינוי המצב ולהביא לתוספת

■ פרסומה של רשימת התרופות הזוכות להיכנס לסל 2016, הותיר אחריו הרבה יותר מאוכזבים מאשר מאושרים. ככה זה כשהסכום לעדכון הסל פוחת משנה לשנה, מספר הלוביסטים הולך וגדל והרבה יותר חולים שאינם מצליחים להקים לובי חזק - נשארים בחוץ ■ שר הבריאות הרב יעקב ליצמן ל"יתד נאמן": "תקציב הסל אכן אינו מספיק דיו לכלל צרכי החולים, מדובר בשמיכה קצרה מדי. אנו פועלים להביא לתוספת לתקציב הסל" ■ שמוליק בן יעקב, יו"ר האגודה לזכויות החולה בישראל: "רק קבוצה קטנה יחסית של חולים תזכה לקבל את הטיפולים הנדרשים" ■ חיים או חולאים ■

לתקציב הסל".

קיפוח חולים בינוניים

גם השנה, הקציבה ועדת הסל חלק לא מבוטל מתקציב העדכון עבור תרופות לטיפול בהפטיטיס (צהבת) C. מדובר בתרופות יקרות ביותר, שחשיבותן בכך שהן מצליחות למגר את הנגיף הגורם לדלקת כבד נגיפית. בשנה שעברה הוקצה לטיפול שלישי מהתקציב - מאה מיליון שקלים, וכעת הורחבה המסגרת לחולים נוספים בעלות של 54 מיליון שקל. בעמותת "חץ" מברכים על האישור - אולם מדגישים שהחולים בדרגה בינונית עם מחלה פעילה לא זכו לקבל טיפול בסל.

לסל הוכנסו שלוש תרופות חדשות לסוכרת, שתיים מהן בעלות של 7 מיליון שקל ועוד אחת ללא תוספת עלות. טרגלודק, אינסולין בעל טווח פעולה אולטרא ארוך לטיפול בסוכרת מסוג 1 (סוכרת נעורים). זהו הטיפול הראשון מזה עשור שנכנס לסל עבור חולי סוכרת סוג 1. לתרופה מנגנון פעולה יציב מעבר 42 שעות ולכן הוא מאפשר הפחתה ב"קפיצות" רמות הסוכר (היפרגליקמיה והיפוגליקמיה). התרופה גם מצמצמת את הצורך בבדיקות סוכר, עד 6 בדיקות פחות בשבוע לכל מטופל.

להפרעות קשב וריכוז - אושרה התרופה אטנט, תרופה לילדים עם ADHD שריטלין וקונצרטא לא עוזרים להם. התרופה הוכנסה לסל למרות עלותה הגבוהה - 11 מיליון שקל מתקציב העדכון, לאור המספר הגדול של ילדים שנזקקים לה - 16 אלף ילדים.

בתחום הטיפול בלב ובכלי דם, אושרו שלושה נוגדי קרישה חדשניים המחליפים את הקומדין - קסרלטו, פרדקסה ואליקוויס, למניעת שבץ בחולים בסיכון - עבור 13 אלף חולים, וכן התרופה ברילינטה לחולים שעברו צינתור. רפאטה, לטיפול בכולסטרול גבוה על רקע משפחתי גנטי, אושרה עבור 14 חולים.

לחולי פסוריאזיס, אושרה תרופה ביולוגית חדשה המוגדרת כפריצת דרך בשם קוסנטיקס, עבור 588 חולים עם פסוריאזיס בינוני-קשה. התרופה טרגין לשיכון כאבים אושרה להרחבה במסגרת הסל, לכ-12 אלף מטופלים לאחר ניתוח החלפת מפרקים או ניתוח בעמוד שדרה ואחרים. בתחום התזונה, אושר מזון רפואי לילדים עד גיל ארבע הסובלים מאי ספיקה כלייתית, עבור 240 ילדים, מזון רפואי לילדים החולים במחלות כרוניות, מטבוליות וניורולוגיות, ומזונות ייעודיים לחולי ניוון שרירים ALS.

חיסונים חדשים שהוכנסו לסל - חיסון נגד הרפס זוסטר (שלבקת חוגרת) למבוגרים מגיל 50 ומעלה - בהשתתפות עצמית של 50% מהמחיר המירבי לצרכן. עד כה נאלצו המטופלים לרכוש את החיסון במחיר של 400 שקל. חיסון נגד מנינגוקוק עבור חולים בקבוצות סיכון - 1,125 חולים. טיפול ומניעה של זיהומים פטרייתיים. בנוסף, הוכנסו לסל תרופות לטיפול בלחץ דם ריאתי, מכשירי אינהלציה לתרוי פות לחולי סי.אף. אושר שימור דם טבורי למספר קטן של 50 חולים ממשפחות בסיכון - במקרים שבהם קיים בן משפחה חולה שיש סבירות גבוהה שידלק לתרומת מח עצם. כן תוקצבו טיפולים אורתודנטיים לפני ניתוח למבוטחים זכאים, והורחב מימון מכשירי שמיעה לצעירים בגילאי 18 עד 30 - זאת לאחר שב-2011 הוגדל המימון לגילאי 65 ומעלה.

■ ■ ■

בין אלה שנשארו בחוץ: חולי פרקינסון שממתיני ים זו השנה החמישית לאישור התרופה דואודופה. מדובר בתרופה שעולה 200 אלף שקל למטופל. עמיר כרמין יו"ר עמותת הפרקינסון בישראל, מאשים: "אנו רואים זאת כהתעלמות של המדינה מאותם חולי פרקינסון שהתרופה הזו היא עבורם תקווה לאיכות חיים טובה. מדוע רק קולם של חולי הסרטן או הלב נשמע??"

שתי תרופות לסרטן הריאה שלא אושרו - תרופת הקיטרודה שמאושרת בסל לטיפול במלנומה, לא אושרה עבור טיפול בחולי סרטן ריאות, למרות שזכתה לכותרות עולמיות בשנה האחרונה. זאת בשל עלותה הגבוהה, 60 מיליון שקל לשנה. התרופה אופדיבו לא אושרה עבור סרטן ריאה. הגטקס, תרופה שמסייעת בספיגת המזון והשתייה לחולים שסובלים מתסמונת המעי הקצר, לא אושרה.

פראלואנט, תרופה מהפכנית לכולסטרול המורידה את הכולסטרול "הרע" ביעילות גבוהה, נשארה בחוץ. גם ג'אקאבי - תרופה לטיפול בהפרעה של עודף תאים אדומים במח העצם, לא אושרה.

שורה תחתונה: שמוליק בן יעקב, יו"ר האגודה לזכויות החולה בישראל, מסכם: "כבכל שנה, גם הפעם רק קבוצה קטנה יחסית של חולים תזכה לקבל את הטיפולים הנדרשים עבורם, משום התקציב הנמוך של הסל. הקיפאון בו נמצא תקציב הסל בשנים האחרונות, והעובדה כי ירד משיעור של 0.7% ב-1.5% מתקציב הקופות ב-2008, לשיעור של 0.7% ב-2015, מובילים לפגיעה משמעותית במאות אלפי חולים שידם אינה משגת לשלם באופן פרטי לתרופות הנדרשות עבורם, שדורגו ע"י ועדת הסל כחיוניות".